

ELK ZIJN LOONKLOOF

Tegen 2019 zou de loonhandicap met onze buurlanden weggewerkt moeten worden. Alleen weten we blijkbaar niet hoeveel die handicap nu precies bedraagt. Is die dan zo moeilijk te berekenen? Wel, ja. Voor individuele bedrijfstakken is het doenbaar, voor een land in zijn geheel is het complex.

Een veel gebruikte indicator is het verschil van de gemiddelde uurloonkosten met de buurlanden. Omdat hij de grootste loonhandicap oplevert, namelijk meer dan 16 procent, is deze maatstaf vooral populair bij werkgeversorganisaties. Maar het is een foute maatstaf. Als je hem ernstig neemt, zouden Griekenland en Portugal de meest competitieve landen in de Eurozone zijn. Ik heb nog geen enkele werkgever horen betreuren dat ze de afgelopen jaren niet in die landen waren gevestigd.

Een vergelijking van de gemiddelde uurloonkosten tussen landen is appels met peren vergelijken, en wordt ten eerste serieus beïnvloed door de samenstelling van een economie. Als het loon in de chemiesector bijvoorbeeld hoger ligt dan in de meubelindustrie, dan zullen de gemiddelde uurloonkosten van een land met een grotere chemiesector automatisch hoger zijn dan een land met meer meubelindustrie, ook al verdienen werknemers in chemie (en meubelindustrie) in beide landen exact evenveel. Spreken van een globale loonhandicap van 16 procent is dus misleidend.

Onze loonnormwet tracht dat probleem te omzeilen door de wijziging van de uurloonkosten met onze buurlanden te vergelijken sinds 1996. De onderliggende veronderstelling is dan dat de samenstelling van de economie sindsdien niet is gewijzigd, en dat er toen geen handicap was. Volgens die maatstaf bedraagt onze loonhandicap 5,1 procent.

Een tweede probleem, waar ook de loonnormwet mee kampt, is dat er geen rekening wordt gehouden met productiviteit. Als werknemers van een bepaalde bedrijfstak in een land door verschillen in technologie of efficiëntie bijvoorbeeld tweemaal zoveel goederen per uur produceren dan die in dezelfde tak in een ander land, dan kan hun uurloon het dubbele bedragen zonder dat er een concurrentieprobleem is. De loonkosten per geproduceerd goed zullen voor beide landen immers gelijk zijn. Het zijn bijgevolg de loonkosten per eenheid product, en niet de uurloonkosten, die van belang zijn om de loonhandicap correct te meten.

Een derde probleem met de berekening van onze loonhandicap is de keuze van de referentielanden. Volgens de loonnormwet van 1996 zijn dat Duitsland, Frankrijk en Nederland. Op dat moment was die keuze verantwoord. We hadden toen een strakke muntkoppeling met die landen. Met andere landen moesten we minder rekening houden omdat afwijkingen in de evolutie van de lonen tegenover die landen gecorrigeerd werden door wijzigingen in de wisselkoers.

Sinds 1999 hebben we echter de euro. Omdat onderlinge muntdevaluaties niet meer mogelijk zijn, is het veel logischer om de loonkosten te vergelijken met alle landen die de euro gebruiken. Ook al exporteren we voornamelijk naar onze drie buurlanden, de concurrenten daarvoor zijn vandaag evengoed Italiaanse en Spaanse bedrijven. Er is dan ook geen reden om die buiten beschouwing te laten.

Als je met al die bekommernissen rekening houdt, en de loonkosten per eenheid product sinds 1999 ten opzichte van alle Eurozone landen beschouwt, dan kom je uit op een loonkloof van 5,8 procent. Dit is heel wat minder dan de handicap waar werkgevers mee uitpakken, doch behoorlijk hoog en alarmerend. Alleen Italië doet het nog slechter, terwijl landen zoals Spanje, Portugal en Ierland het sinds kort al beter doen. Opvallend is dat de verschillen in de eurozone vandaag eigenlijk relatief beperkt zijn, met als grote uitzondering Duitsland, waar de loonkosten per eenheid product sinds 1999 met 18 procent minder gestegen zijn dan in de rest van de eurozone.

We mogen ons echter niet blindstaren op de lage loonkosten in Duitsland. In Duitsland is momenteel bijna iedereen al aan het werk, waardoor het nog nauwelijks mogelijk is om productie aan hen te verliezen. Door de krapte op hun arbeidsmarkt, zullen de lonen er de komende jaren ook logischerwijs stijgen. Het concurrentiegevaar schuilt veel meer in Zuid-Europa. De werkloosheid is er hoog, waardoor de lonen er eerder zullen dalen en er veel arbeidskrachten beschikbaar zijn om de productie naar die regio's te verhuizen. Het geval Ford Genk is een goede illustratie. Zij hebben het moeten afleggen tegen de fabriek in Valencia, en niet de vestiging in Duitsland. Een reden te meer om die landen voortaan op te nemen in de berekening van de loonkloof en herziening van de loonnormwet.